

Κείμενο 1

Διάλογος και επικοινωνία

Το κείμενο του Φ. Κ. Βώρου προέρχεται από το περιοδικό «Νέα Παιδεία», τεύχος 7, διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

Δεν είναι εύκολο, αλλά είναι αναγκαίο και ίσως χρήσιμο να επιχειρήσουμε να εντοπίσουμε τις υποκειμενικές προϋποθέσεις, που χρειάζεται ο συνομιλητής, ώστε με την παρουσία του να συμβάλλει θετικά στη διεξαγωγή ενός διαλόγου.

Αρχικά, ο συνομιλητής πρέπει να θεωρεί ότι με τον διάλογο δεν ελέγχει κυρίως τις απόψεις των άλλων – μολονότι μπορεί κι αυτές να τις κρίνει και ίσως να τις επικρίνει – αλλά δοκιμάζει την ευστάθεια και πληρότητα των δικών του απόψεων κι έχει πρόθεση να αποδεχθεί εκείνη την άποψη, που θα φανεί στο τέλος πλησιέστερη προς την αλήθεια ή την αντικειμενική αποδοχή.

Εξάλλου, η συνειδητοποίηση της λειτουργίας του διαλόγου κάνει τον φρόνιμο συζητητή να μην βιάζεται να μιλήσει, αλλά να παρακολουθεί με προσοχή όσα λέγονται. Έτσι ωριμάζει και η δική του σκέψη, ώστε να προσφέρει κάτι καλύτερο αργότερα στην κοινή προσπάθεια· γνωρίζει άλλωστε ότι συχνά προσφέρει πιο πολλά με την προσεκτική ακρόαση ή το ερευνητικό του βλέμμα ή με την επίκαιρη διατύπωση απορίας, που κινητοποιεί δημιουργικά κάποιον άλλον ομιλητή πιο ομιλητικό.

Πέρα, όμως, από αυτά όποιος συμμετέχει στο διάλογο επιβάλλεται να γνωρίζει ότι οι σωστές απόψεις δεν χρειάζονται λόγια πολλά, ούτε βιαστικά ούτε οργισμένα, αλλά φράσεις μετρημένες, σαφείς και τονισμένες μόνο από τον παλμό που πηγάζει από την αγάπη για την αλήθεια και πάντα βέβαια θεμελιωμένα στην αρχή του επαρκούς λόγου. Ούτε φοβάται αυτός πως θα προλάβουν άλλοι να πουν τα σπουδαία· πάντα σχεδόν μένει για τον προσεκτικό ακροατή η τελευταία λέξη – διόρθωση του θέματος· στο κάτω κάτω περισσότερο κινδυνεύει να εκτεθεί με ατοπήματα ο βιαστικός, παρά να χάσει ευκαιρίες ο συνετός συνομιλητής.

Παράλληλα, ο συζητητής οφείλει, όταν υποστηρίζει μία θέση, να στρέφεται σταθερά προς το θέμα, χωρίς άσκοπες και κουραστικές παρεκβάσεις. Στόχο του έχει να φωτίσει το θέμα, όχι να νικήσει τον συνομιλητή του. Τη δύναμη του λόγου του δεν την συνδέει με την ένταση της φωνής, αλλά με την ευστάθεια των επιχειρημάτων, την **ενάργεια** των προτάσεων. Αυτή η αρχή υποδεικνύει στον έντιμο συζητητή για ό,τι λέει να 'χει έτοιμα τα αποδεικτικά στοιχεία, για να υπερασπιστεί όσα υποστηρίζει.

Ακόμα, ο γόνιμος διάλογος απαιτεί από το συνομιλητή την απαλλαγή από «είδωλα»: από προκαταλήψεις, αυθεντίες, ερμηνείες και απόψεις μυθικές, που έχει αποδεχθεί στην παιδική φάση της πνευματικής του πορείας. Η προσωπική του απελευθέρωση από αυτά λειτουργεί με δύο τρόπους στη **διεξαγωγή** του διαλόγου: δεν χρησιμοποιεί ο ίδιος «είδωλα» ως επιχειρήματα και έπειτα παρακολουθεί την απαλλαγή των άλλων από τα ίδια «είδωλα».

Τέλος, αρετή του έντιμου και **συνετού** συνομιλητή είναι να διατηρεί πάντα σε υψηλό επίπεδο τον διάλογο, ώστε να είναι **εποικοδομητικός** και να γνωρίζει να αποχωρεί, όταν **διαπιστώνει** ότι δεν υπάρχει το κατάλληλα κλίμα από την πλευρά των συνομιλητών του. Ακόμη, καλό είναι να προσέρχεται στο διάλογο με τόση προθυμία να πειστεί όση επιθυμία έχει να πείσει, χωρίς ιδιοτέλεια και προκαταλήψεις και άκαρπη εμμονή σε θέσεις που ελέγχονται αθεμελίωτες.

Κείμενο 2

Η Λέξη

Το ποίημα έχει γραφεί από τον Δημήτρη Δόγκα. Πηγή προέλευσης: <https://www.times-news.gr/dimitris-dogkas-i-lexi>.

Μη σιωπάς!

Με την ηχώ αν μιλάς σιωπάς,

τη βοή επιλέγεις την άλογη,

Και τα βουνά σιωπούν

Κι όλα τα ζώντα που δεν έχουν νου.

Μίλα μου εσύ,

σκέψου με αν θες με μια λέξη !

Μια πλατιά μαρμάρινη λέξη

Κι εγώ θα σμιλέψω έναν θρόνο

για να στήσω στον Όλυμπο, πάλλευκο.

Αγάπα με,

Αγκάλιασέ με αν θες με μια λέξη

Μια λέξη υγρή κυματίζουσα

κι εγώ θα ντύσω με πέπλο μισόρριχτο

το αναδυόμενο κάλος της Κύπριδας.

Σχημάτισέ με

Δώσε μου νόημα και πτυχές από άνεμο

Μια λέξη αέρινη δώσε μου

κι εγώ περιστέρι θα γίνω
να φύγω σαν πνεύμα στα ουράνια.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Πώς ο τρόπος εκφοράς του λόγου από τον ομιλητή βοηθά στη διεξαγωγή ενός επικοινωνιακού διαλόγου, σύμφωνα με το Κείμενο 1 (60 - 70 λέξεις);

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συντάκτης χρησιμοποιεί ως τρόπο ανάπτυξης το αίτιο - αποτέλεσμα. Να προσδιορίσεις ποιο είναι το αίτιο και ποιο το αποτέλεσμα (μονάδες 6) και να βρεις δύο διαρθρωτικές λέξεις που χρησιμοποιεί, για να επιτύχει τη συνοχή της παραγράφου και τη νοηματική σχέση που εκφράζει η καθεμιά από αυτές (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Υπόθεσε πως θέλεις να εξηγήσεις αυτό το κείμενο σε έναν φίλο σου λίγο πιο απλά και κατανοητά για τον ίδιο. Να αντικαταστήσεις τις τονισμένες λέξεις του Κειμένου 1 με συνώνυμους τους που να επιτυγχάνουν πιο απλό και εύληπτο ύφος: **ενάργεια, διεξαγωγή, συνετού, επικοινωνιακός, διαπιστώνει**

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποια σημασία αποδίδει στο Κείμενο 2 το ποιητικό υποκείμενο στην λέξη που θα επιλέξει κάποιος, για να εκφραστεί; Συμφωνείς με τη θέση του; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 120 - 150 λέξεις χρησιμοποιώντας στοιχεία του κειμένου.

Μονάδες 15